

Za szafą, czyli gdzie chowają się przyimki?

Patrycja Błaszcyk
Magdalena Goik

Scenariusz lekcji

Poradnik metodyczny do programu nauczania języka polskiego dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Gadomska, Marcin Pełka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Przedmiot:

język polski

Poziom edukacyjny:

szkoła podstawowa

Temat zajęć:

Za szafą, czyli gdzie chowają się przyimki?

Klasa, czas trwania zajęć:

V, 45 minut

Cele ogólne:

- omówienie, podsumowanie, rozwijanie, utrwalanie...
- omówienie pojęcia „przyimek”.

Cele szczegółowe**Uczeń:**

- zna pojęcie przyimka,
- potrafi określić funkcję przyimka,
- potrafi wskazać przyimek w tekście,
- zna pojęcie wyrażenia przyimkowego.

Metody, techniki i formy pracy:

- praca z całym zespołem klasowym,
- praca z podręcznikiem,
- metody aktywizujące.

Środki dydaktyczne:

- tablica,
- samoprzylepne karteczki,
- duży arkusz papieru,
- urządzenia z dostępem do internetu (dla każdego ucznia),
- cyfrowe narzędzia do tworzenia testów i zadań,
- tablica interaktywna,
- zadania ze Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (materiał dostępny pod linkiem [Bez przyimka ani rusz](#); dostęp: 9.09.2022).

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ**Część wstępna**

Uczniowie rozwiązują rebus:

- Warszawa to STOLICA Polski. Pasuje jak WÓŁ do karety.
- Rozwiązaniem jest STÓŁ, wokół którego będzie zorganizowana cała lekcja o przyimkach.

Do tablicy nauczyciel przymocowuje wcześniej przygotowany plakat, przedstawiający stół. Informuje uczniów, że będzie to najważniejszy element lekcji.

Jeśli lekcja odbywa się zdalnie, nauczyciel pokazuje obrazek stołu na prezentacji lub rysuje go na tablicy wirtualnej.

Część właściwa

Nauczyciel wyjaśnia uczniom pojęcie „przyimek”.

Rozdaje uczniom samoprzylepne karteczki, na których zapisane są różne wyrazy (części mowy). Każdy uczeń powinien dostać kilka karteczek.

Dodatkowo uczniowie otrzymują karteczki z obrazkami, przedstawiającymi np. psa, kota, filiżankę, wazon z kwiatami, chłopca, dziewczynkę, lampę.

Nauczyciel pyta, które wyrazy spośród tych na karteczkach mogą stworzyć ze słowem „stół” taki związek, który będzie informował precyzyjnie o miejscu. Uczniowie wskazują je, podchodzą do plakatu i przyklejają karteczki w odpowiednim miejscu (na przykład „nad” przyczepiają nad stołem itd.). Dodają też odpowiedni obrazek: filiżankę **na** stół, psa **pod** stół, dziewczynkę i chłopca **obok** stołu; **pod, na, obok** stołu może znajdować się kot.

Każdy uczeń, który przytwierdza karteczkę w odpowiednim miejscu, układa zdanie, na przykład: pies leży **pod** stołem, **obok** stołu stoi chłopiec, **nad** stołem wisi lampa, kot siedzi **na** stole.

Jeśli zajęcia odbywają się na platformie Microsoft Teams, nauczyciel przygotowuje prezentację w PowerPointcie na dysku Google i udostępnia ją uczniom poprzez konto Google, nadając odpowiednie uprawnienia – tak, aby każdy uczeń miał możliwość edycji. Następnie wszyscy uczniowie włączają prezentację. Wtedy mogą dodawać do niej obrazki kota, psa, lampy, filiżanki itp.

Gdyby było to zbyt skomplikowane, nauczyciel może przygotować prezentację z poszczególnymi slajdami, na których są już dodane obrazki, i następnie zadać uczniom pytania: Gdzie jest pies? Gdzie jest lampa? Uczniowie odpowiadają: „Lampa wisi **nad** stołem”, „Kot siedzi **na** stole” itd.

W sytuacji nauczania zdalnego należy pamiętać szczególnie o dzieciach słabowidzących i dostosować wymiary obrazków i prezentacji do ich możliwości.

Trzeba też pamiętać o innych dzieciach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) i zwracać się bezpośrednio do nich, aby podtrzymać ich uwagę i skupienie.

Nauczyciel wyjaśnia, że omawiane słowa są przyimkami. Wyjaśnia ich funkcję. Zwraca uwagę na to, że łączą się one z rzeczownikiem i razem z nim tworzą wyrażenia przyimkowe.

Po wspólnym wykonaniu kilku ćwiczeń dotyczących wskazywania przyimków w tekście i określania, z którym wyrazem tworzą wyrażenie przyimkowe, uczniowie rozwiązują wcześniej przygotowane przez nauczyciela zadania z użyciem wybranego cyfrowego narzędzia. Można wykorzystać zadania ze Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (materiał dostępny pod adresem [Bez przyimka ani rusz](#); dostęp: 9.09.2022).

Część podsumowująca

Uczniowie na kartkach zapisują wyrażenia przyimkowe, opisujące przestrzeń klasy, i przyklejają je w odpowiednich miejscach („na tablicy”, „pod ławką”, „obok kosza” itd.).

Jeśli zajęcia odbywają się zdalnie, każdy z uczniów opisuje swój pokój za pomocą krótkiego tekstu, na przykład: „**Przy** biurku stoi krzesło”, „Siedzę **przy** stole”, „**Na** podłodze leży dywan”, „**Na** półce stoją książki”, „**Na** parapecie leży kot”. Uczniowie mogą się także wymienić tekstami, tak aby każdy mógł znaleźć przyimki w tekście kolegi lub koleżanki.

Komentarz metodyczny

Zagadnienia dotyczące przyimka nie są szczególnie atrakcyjne dla uczniów. Możliwość rozwiązywania zadań online nie tylko skupia ich uwagę, ale także ułatwia pracę tym uczniom ze SPE, których problemem jest zbyt wolne tempo pisania.

Jeżeli szkoła nie dysponuje odpowiednim sprzętem, warto uprzedzić uczniów na wcześniejszej lekcji, że będziemy wykorzystywać smartfony lub tablety. Może się też okazać, że część uczniów nie będzie posiadała takiego sprzętu. Praca może odbyć się wtedy w parach czy grupach (wystarczy jedno urządzenie na zespół).

Jeżeli uczniowie rozwiązują zadania na sprzęcie, który umożliwia użycie wybranych nicków, można na tablicy multimedialnej wyświetlić ranking odpowiedzi. Można również nagrodzić osoby, które uzyskały najlepsze wyniki ocenami, plusami lub wymyśloną nagrodą, np. Orderem Przyimka.

Notatkę wykorzystującą rysunek stołu warto przypominać za każdym razem, gdy wracamy do tego zagadnienia (zwłaszcza w kolejnych klasach). Dzięki temu buduje się skojarzenie, które pozwala na uniknięcie pomylenia przyimka ze spójnikiem (co jest najczęstszym błędem występującym przy tym zagadnieniu). Uczniowie ze SPE często bazują na konkretach, a rysunek stołu pozwala im właśnie skonkretyzować wiedzę.

Kartki z wyrażeniami przyimkowymi powinny pozostać w klasie przynajmniej do następnej lekcji, tak by stanowiły bazę do krótkiego przypomnienia.

Stół można też narysować na tablicy, ale w tym przypadku rysunek nie będzie mógł później służyć jako pomoc przy powtórzeniu wiadomości.

Kształcenie kompetencji kluczowych, takich jak:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji:
 - czytanie i słuchanie ze zrozumieniem,
 - wyrażanie się w sposób precyzyjny,
 - umiejętność komunikowania się w mowie i piśmie.
- kompetencje matematyczne, naukowo-techniczne:
 - logiczne myślenie,
 - myślenie przestrzenne.

- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się:
 - rozumienie zasad porozumiewania się,
 - wzmacnianie poczucia pewności siebie,
 - poszanowanie różnorodności innych osób,
 - nastawienie na rozwiązywanie problemów,
 - ciekawość w poszukiwaniu możliwości uczenia się.
- kompetencje w zakresie przedsiębiorczości:
 - pogłębianie świadomości własnych atutów i słabości,
 - działalność opierająca się na kreatywności,
 - docenianie pomysłów innych ludzi,
 - zdolność do pracy samodzielnej.

Ocenianie

Do oceny można zastosować arkusz samooceny, w którym należy zaznaczyć odpowiedzi w skali od 0 do 5, gdzie 0 oznacza *nie, trochę*, a 5 – *zdecydowanie tak*:

- Czy nauczyłem(-am) się czegoś nowego?
- Czy nabyłem(-am) nowe umiejętności?
- Czy jestem zadowolony(-a) z uczestnictwa w lekcji?
- Czy podczas zajęć mogłem(-am) wykorzystać swoją wiedzę?

Scenariusz ten, zgodny z podstawą programową, nawiązuje do programu nauczania Małgorzaty Jas, *K² – Kreatywni, kompetentni. Program nauczania języka polskiego dla szkoły podstawowej, II etap edukacyjny (2019)*, który – zgodnie z humanistycznymi teoriami pedagogicznymi – zaleca odwoływanie się do codziennych doświadczeń ucznia. Dzięki temu zaangażowanie uczniów podczas lekcji może przebiegać bez większych trudności. A aktywność dziecka w istotny sposób przyczynia się do jego rozwoju.

Patrycja Błaszczyk – nauczycielka dyplomowana języka polskiego w szkole podstawowej i gimnazjum, ukończyła kurs kwalifikacyjny z oligofrenopedagogiki, studia podyplomowe z geografii, jest egzaminatorem testów gimnazjalnych i testów ósmoklasisty. Współautorka dwóch projektów unijnych: „Rozwój dialogu przez sztukę: zaglądamy pod maskę Melpomeny” (2011/12 i 2012/13). Brała czynny udział w I i II Forum IBBY, czynna uczestniczka cyklicznych spotkań „Literatura i psychologia” organizowanych przez Grupę Edukacyjno-Szkoleniową Sokrates i Miejską Bibliotekę Publiczną w Mikołowie.

Magdalena Goik – filolog, kroatystka, literaturoznawca. Absolwentka Uniwersytetu Śląskiego. Ukończyła filologię słowiańską oraz podyplomowe studia pedagogiczne w zakresie nauczania języka polskiego oraz bibliotekoznawstwa. Autorka książek i artykułów naukowych (m.in. *Kobiety w literaturze*), powieści i wierszy. Nauczycielka języka polskiego i chorwackiego, a także języka polskiego jako obcego. Prezeska Fundacji Historii Kobiet im. Marii Renardowej, zajmuje się historią oraz edukacją regionalną. Podróżniczka, pątniczka, promuje Szlak św. Jakuba.